

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 26.03.2025 nr 8-1/2870-1,
JDM/25-0314/-1K/
Meie 17.04.2025 nr 1.2-3/848-3

Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja muutmise (üks sisse, üks välja) eelnõust

Lugupeetud minister

Olete edastanud Sotsiaalministeeriumile kooskõlastamiseks Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ (HÖNTE) muutmise eelnõu, mille eesmärk on kehtestada halduskoormuse tasakaalus hoidmiseks põhimõte „üks sisse, üks välja“.

Sotsiaalministeerium toetab algatust võtta kasutusele täiendavaid meetmeid halduskoormuse vähendamiseks ning regulatiivsete muudatuste mõju süsteemsemaks hindamiseks. Samas on meil märkuseid ja tähelepanekuid, mida palume eelnõu edasises menetlemises arvestada:

Sisulised märkused:

1. Eelnõuga täiendatakse HÖNTE sättega, mille järgi tuleb sama eelnõuga, millega kavandatakse halduskoormuse kasvu, kavandada ka olemasoleva halduskoormuse vähendamine. Halduskoormuse vähendamine ei pea olema seotud sama reguleerimisobjektiga ega isegi mitte sama valitsemisalaga. Seetõttu tehakse eelnõus ka erand HÖNTE § 32 lõikest 3, mille järgi „seaduseelnõusse ei kavandata erinevate seaduste muutmise sätteid, mis ei ole seotud ühise reguleerimisobjekti või ühise eesmärgi saavutamisega.“. Niisiis on edaspidi lubatud kobareelnõud, mille menetlemine võib suurendada oluliselt ametiasutuste töökoormust, kuna eeldatakse laiapõhjalist ülevaadet kõigist plaanitavatest ja menetlevatest väljatöötamiskavatsustest ja eelnõudest ning nende võimalikest mõjudest halduskoormusele. Samuti tuleb koordineerida erinevate, omavahel sisuliselt ja eesmärgiliselt mitteseotud eelnõude väljatöötamisega tegelevate asutuste tööd. Kooskõlastamiseks esitatud eelnõu seletuskiri on jätnud HÖNTE muutmise kaasa ka töökoormuse kasvu ministeeriumidele hindamata. Palume eelnõu seletuskirja vastavalt täiendada.
2. Eelnõus sätestatud mehhanism võib tekitada olukorra, kus ka halduskoormust vähendavad eelnõud jäävad ootele, et neid saaks siduda halduskoormust

suurendavate eelnõudega. Selline praktika võib takistada positiivsete muudatuste elluviimist ning pärssida õigusloomet. Üleliigse halduskoormuse vähendamine on kahtlemata oluline, kuid ei tohiks pidurdada teisi ühiskonnale positiivseid muudatusi, mille rakendamine vajab õiguslikku alust.

3. Samuti ei ole eelnõus läbi mõeldud olukorrad, kus täiendav halduskoormus tuleneb nt mõnest täiendavast toetusmeetmest (nt vaimse tervise teenuse osutamise toetusmeetmega kaasnev aruandluskohustus) või mõnest muust ettevõtjaid soodustavast õigusmuudatusest (nt seni keelatud tegevuse või toimingu võimaldamisega seotud aruandluskohustus).
4. Eelnõus ei ole arvesse võetud, et erinevad nõuded võivad omada oluliselt erinevat mõju. Näiteks võib üks nõue tähendada vaid mõneminutilist tööaja kulu, teine aga vajadust lisatööjõu järele. Seega ei pruugi „üks sisse, üks välja“ põhimõte eelnõus toodud kujul aidata kaasa halduskoormuse vähendamise eesmärgile.
Soovitame täiendada põhimõtet „üks sisse, üks välja“ samaväärsuse põhimõttega ning töötada välja juhend, kuidas samaväärsust hinnata.
5. Eelnõu seletuskirjas osutatakse kobarseaduste ebasoovitavale mõjule (raskendatud on nii huvigruppide kaasamine kui ka Riigikogu valdkondlike komisjonide töö), ent puuduvad meetmed selle mõju maandamiseks.
Soovitame lisada eelnõusse vastavad maandamismehhanismid, et vältida liigset töö- ja analüüsikoormust.
6. Seletuskirjas viidatud Justiits- ja Digiministeeriumi juhise reegli rakendamiseks peaks olema avalikustatud enne eelnõu jõustumist. Palume täpsustada juhise avaldamise tähtaeg ja selle siduvus.

Normitehnilised tähelepanekud:

7. Palume kaaluda viia HÕNTE § 32 lõikest 3 tehtav erand samasse paragrahvi, kus asub algne nõue, et vältida selgusetust selle kohaldamisala osas.
8. Halduskoormuse vähendamise nõude kohaldamiseks ka uutele seaduse terviktekstidele (mitte üksnes olemasolevate õigusaktide muudatustele) palume kaaluda ka HÕNTE seaduseelnõudele esitatavate põhinõuete (§ 2 ja § 13) täiendamist.

Ettepanek:

9. Koalitsioonileppe eelkõkkuleppes sedastatud põhimõtte täitmiseks mõeldud vajaliku tegevusena võiks Justiits- ja Digiministeerium kobareelnõude võimaldamise asemel pöörata senisest teravamalt tähelepanu halduskoormust (potentsiaalselt) suurendavate nõuete argumenteerimisele eelnõude seletuskirjades ja juhtida alati eelnõu koostajate tähelepanu juhtudele, kui see argumentatsioon ei ole piisav, lisanduv halduskoormus on tarbetu või saab asjakohaste vastumeetmetega kogukoormust oluliselt leevendada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Kaidi Meristo
kaidi.meristo@sm.ee